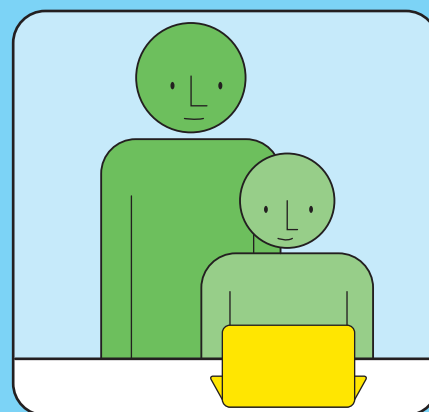
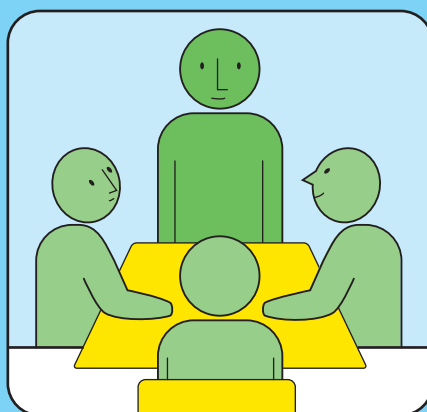
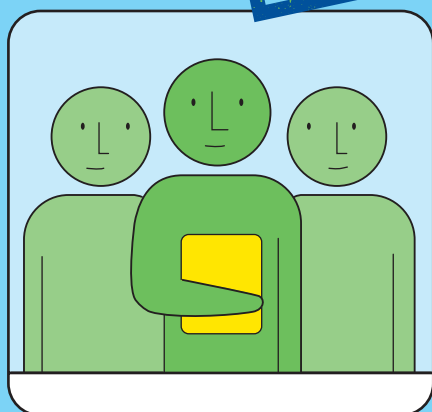

FAKTA

4B/2020

express

Tutorlärarverksamheten i den grundläggande utbildningen i Finland 2017–2019

BAKGRUND

Utbildningsstyrelsen har understött tutorlärarverksamheten i den grundläggande utbildningen sedan år 2016. Verksamheten grundar sig på Regeringen Sipiläs spetsprojekt Nya lärmiljöer och digitala material till grundskolorna, vars ena centrala mål var att ordna fortbildning för lärarna med hjälp av metoder för kollegialt lärande.

De centrala målen för den modell för kollegialt lärande som fått namnet tutorlärarverksamhet är att stödja implementeringen av läroplanerna, en gemenskapsfrämjande verksamhetskultur samt användningen av digitala verktyg.

Tutorlärarverksamheten har understötts i synnerhet med statsunderstöd, som utbildningsanordnarna har kunnat ansöka om åren 2016–2020. Av de nästan 400 utbildningsanordnarna i Finland har dryga 350 ansökt om finansiering för tutorlärarverksamheten åtminstone en gång. Antalet tutorlärare har under de senaste åren legat stadigt på lite fler än 2 000 lärare. Tutorlärarna och tutorlärarverksamheten har alltså blivit ett vida känt fenomen i landets grundskolor.

Utbildningsstyrelsen har på årlig basis gjort en kartläggning bland de utbildningsanordnare som ansökt

om statsunderstöd för att utreda effekterna av statsunderstöden. Därtill har UBS beställt en utredning som genomförs av Koulutuksen tutkimuslaitos vid Jyväskylän yliopisto och där man kartlägger tutorlärarverksamhetens nuläge och effekter. Utredningen grundar sig förutom på Utbildningsstyrelsens enkäter även på en enkätundersökning som forskningscentralen genomfört bland lärare och sakkunniga inom utbildningsväsendet. I undersökningen har man också utnyttjat projektplaner och -redovisningar som funnits tillgängliga via Utbildningsstyrelsens statsunderstödssystem. Forskningsprojektets resultat publiceras under våren 2021.

I det här numret av Fakta Express beskrivs den lokala och regionala tutorlärarverksamheten i den grundläggande utbildningen och hur den har utvecklats åren 2017–2019. Därtill granskas verksamheten i de regionala tutorlärarnätverken. Publikationen grundar sig på ovan nämnda material och uppgiftsinsamlingar, men tyngdpunkten ligger på att jämföra enkäterna som Utbildningsstyrelsen genomfört 2017 och 2019. År 2017 besvarades enkäten av 289 utbildningsanordnare och hösten 2019 av 230 anordnare.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

ÅRLIGA UNDERSTÖD FÖR LOKALA PROJEKT I ANKnytning TILL TUTORLÄRARNAS VERKSAMHET OCH KOMPETENSUTVECKLING

Utbildningsanordnarna har varje år haft möjlighet att söka finansiering för lokala projekt som främjar tutorlärarnas verksamhet och kompetensutveckling. I praktiken har understödet riktats till planeringen av tutorlärarverksamheten, tutorlärarnas kostnader för kamratstödslektioner och till kostnader för utbildning av tutorlärare. Majoriteten av anordnarna har ansökt om finansiering varje år, även om antalet sökande stadigt har minskat under årens gång. I synnerhet andelen mindre kommuner och utbildningsanordnare har minskat bland de sökande.

Finansiering har beviljats nästan alla sökande under varje ansökningsomgång, och på det sättet har man försökt svara på regeringsprogrammets mål om att det ska finnas en tutorlärare i varje grundskola.

Utbildningsanordnarna har i genomsnitt beviljats 25 000 euro i statsunderstöd. Beloppet var högst år 2017, då de sökande i snitt beviljades 28 500 euro.

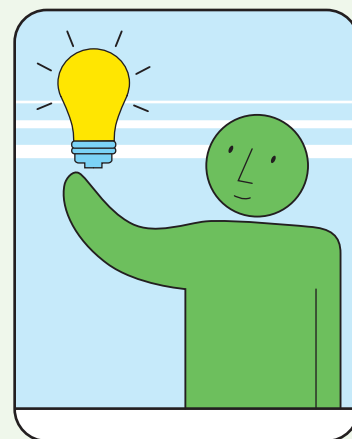
Majoriteten av utbildningsanordnarna har varje år sökt och beviljats finansiering.

Skillnaderna mellan det största och det minsta understödet är anmärkningsvärt stora, eftersom anordnarna i regel har beviljats finansiering utifrån elevantalet. Finansieringen har täckt 80 procent av projektets totala kostnader. Resten av kostnaderna har täckts med anordnarens egen finansiering. I genomsnitt har upp till 90 procent av projektets totala kostnader varit personalkostnader, såsom tutorlärarnas löner.

ANTALET ANSÖKTA OCH BEVILJADE UNDERSTÖD FÖR TUTORLÄRARVERKSAMHETEN

		Ansökningar totalt	Beviljade	Medelvärde av beviljad finansiering
2016	Utbildning och kompetensutveckling	288	288	6 944 e
	Verksamhet	297	297	18 518 e
2017	Verksamhet och kompetensutveckling	282	280	28 571 e
2018	Verksamhet och kompetensutveckling	263	263	24 715 e
2019 höst	Verksamhet och kompetensutveckling	232	232	25 071 e
2017	Utveckling av regional verksamhet	33	25	72 445 e
2019 vår	Etablering av den regionala verksamheten	28	25	160 000 e
2019 höst	Utvidgning av den regionala verksamheten	6	2	91 803 e

■ Finansiering för utbildningsanordnare ■ Finansiering för regionala nätverk

VAD GÖR EN TUTORLÄRARE?

- Tutorlärarverksamheten som har finansierats av Utbildningsstyrelsen går ut på att med hjälp av kollegialt lärande utveckla och stödja den yrkesmässiga kompetensen i arbetsgemenskapen, nära lärarnas vardag.
- Tutorläraren fungerar som en kamrathandledare för kollegorna i den egna arbetsgemenskapen.
- Till arbetet hör bland annat personlig handledning, kollegialt lärande, planering och utveckling av undervisning, främjande av undervisningspersonalens samarbete och aktivt deltagande i arbetet i nätverk.
- I början låg fokus för verksamheten på informations- och kommunikationsteknik men omfattar numera i högre grad olika teman som ingår i läroplanen, som bedömning, en gemenskapsfrämjande verksamhetskultur, mångvetenskapliga lärområden och elevernas välbefinnande.
- Verksamheten utgår från lokala behov och därför har olika anordnare och skolor olika innehåll och arbetssätt i sin verksamhet.

REGIONALA NÄTVERK FRÄMJAR SAMARBETET MELLAN UTBILDNINGSANORDNARNA

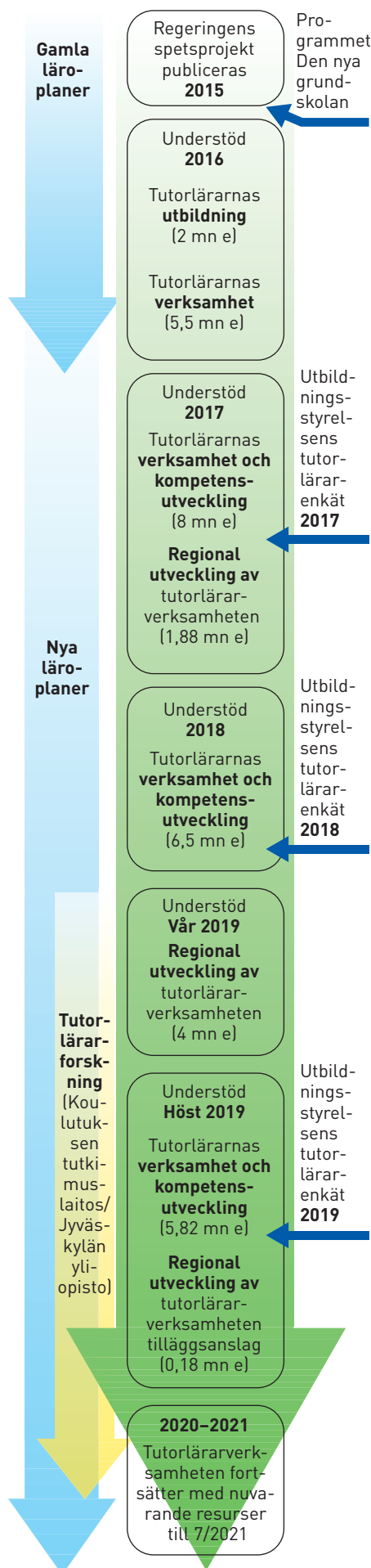
I tutorlärarverksamhetens regionala nätverk utvecklar man verksamheten genom samarbete mellan anordnarna. Med arbetet i nätverk eftersträvas smidigare sätt att dela kunsknadet med varandra, ökad kommunikation mellan skolorna och mellan anordnarna, större samhörighet samt effektivare förfarings-sätt för tutorlärarverksamheten och -utbildningen. Syftet med nätverken är också att minska på dubbelt utvecklingsarbete.

Understöden har två gånger riktats till verksamheten i de regionala nätverken, åren 2017 och 2019. I bägge ansökningsomgångarna beviljades 25 nätverk finansiering. Av nätverken som fick finansiering i den senare omgången hade nästan alla redan inlett sin verksamhet med finansiering från omgången 2017.

Hösten 2019 ordnades ytterligare en ansökningsomgång för att finansiera regionala tutorlärarnätverk på sådana områden där det ännu inte fanns några nätverk. Finansiering beviljades två nya regionala nätverk. Totalt fanns det alltså 27 aktiva regionala nätverk under finansieringsperioden 2019–2021.

De regionala nätverksprojekt som finansierades år 2017 fick i genomsnitt 72 400 euro i understöd. Motsvarande belopp år 2019 var 160 000 euro. Det ökade genomsnittliga understödet kan delvis förklaras med att understödsbeloppet var större i den senare ansökningsomgången för att projektperioden skulle kunna pågå längre och för att det skulle var möjligt att ordna större regionala seminarier och genomföra den nationella regionkoordinatörverksamheten.

Stödet för den regionala tutorlärarverksamheten grundar sig till stora delar på önskemål och behov som framkommit av tutorlärarna och av dem som arbetar med att utveckla tutorlärarverksamheten. I tutorlärarenkäten 2017 uppgavs till exempel att de viktigaste stödåtgärderna som efterlystes av statsförvaltningen var regionala och nationella utbildnings-evenemang samt handledning och utbildning för kommunerna.

DE REGIONALA NÄTVERKEN VERKSAMHET OCH ORGANISERING VARIERAR

Totalt cirka 280 utbildningsanordnare, från alla landskap i Fastlandsfinland, har deltagit i verksamheten i de regionala tutorlärarnätverken.

I de regionala nätverken verkar en anordnare som officiell huvudkoordinator och ansöker om statsunderstöd. Huvudkoordinatorerna samarbetar med de övriga anordnarna, som aktivt deltar i nätverkets verksamhet och även i projektets självfinansieringsandel.

De regionala nätverken har också inofficiella samarbetspartner i utbildningsanordnare som deltar i verksamheten efter eget intresse och enligt sina möjligheter, men som inte har skyldighet att delta till exempel i nätverkets självfinansiering eller i redovisningen av projektverksamheten. Avsikten är att ta med sådana här inofficiella samarbetspartner i nätverken för att utvidga verksamheten, men i praktiken kan det variera väldigt mycket hur aktivt och i vilken grad de medverkar.

Utbildningsanordnarna som är huvudkoordinatorer ansvarar också för nätverksprojektets genomförande och styrning. I styrningen av verksamheten har man även utnyttjat de regionala koordinatörerna, som har ansvarat för nätverks-samarbetet inom ett särskilt område. De största nätverken kan bestå av upp till 30 anordnare och flera regionala koordinatörer, medan de mindre nätverken endast har några medverkande anordnare och koordineringen sköts på deltid.

Den regionala verksamheten utgår från behov som framkommit av tutorlärarna och övriga som deltar i utvecklingsarbetet.

TUTORLÄRARNAS UTBILDAS BÅDE MED EGNA PERSONALRESURSER OCH MED KÖPTJÄNSTER

Av enkäten år 2019 framgick att en majoritet av utbildningsanordnarna utbildade tutorlärarna både med interna resurser och med externa tjänster. Med utbildning som ordnades med interna resurser avses utbildning där anordnarens egen personal utbildade tutorlärare i den egna arbetsgemenskapen. Utbildningar som anlitas som köptjänst hålls av externa utbildare, såsom företag, universitet, organisationer inom tredje sektorn eller andra anordnare. Största delen av anordnarna upplevde att det var väldigt eller rätt så enkelt att hitta utbildare som motsvarade ens behov. Liknande svar erhöles i enkäten 2017.

I jämförelse med år 2017 har både andelen utbildning som enbart ordnas av anordnarna själva och andelen utbildning som helt och hållet anlitas som

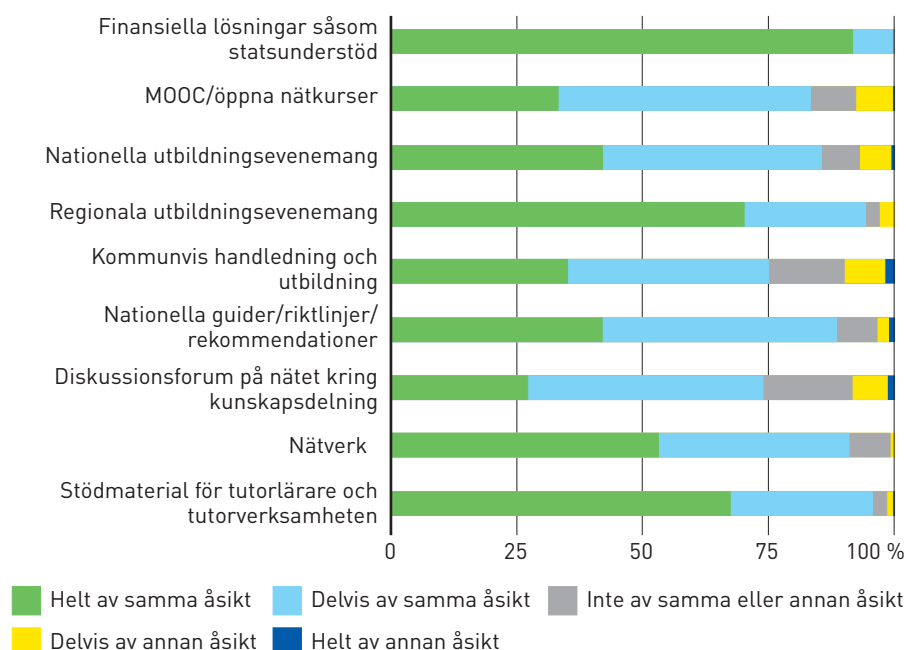
köptjänst minskat. För att ordna utbildningarna används alltså i högre grad än tidigare olika aktörers tjänster.

I enkäten 2019 fick utbildningsanordnarna också svara på i vilken mån de ordnar utbildning i samarbete med någon annan anordnare. Ungefär 61 % av anordnarna svarade att de har samarbetat med andra anordnare för att utbilda tutorlärare.

Utbildningsanordnarna som deltog i enkäten 2019 ansåg att de viktigaste stödåtgärderna som statsförvaltningen riktat till tutorlärarverksamheten var lösningar för finansieringen, regionala fortbildningsevenemang samt stödmaterial för tutorlärarna och för tutorlärarverksamheten. Figuren nedan åskådliggör hur viktiga de olika stödformerna var för de olika utbildningsanordnarna.

De viktigaste stöden för verksamheten är finansiella lösningar, regionala utbildningar och olika stödmaterial.

DET ÄR VIKTIGT ATT UBS OCH UKM STÖDER TUTORLÄRARNAS UTBILDNING OCH VERKSAMHET MED FÖLJANDE (2019, n=230)

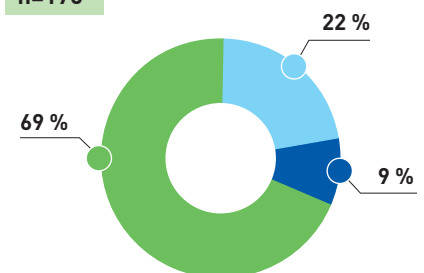

SÅ HÄR HAR TUTORLÄRARNAS UTBILDNING ORDNATS

2017
n=255

2019
n=170

- I helhet som anordnarens egen utbildning
- Både som anordnarens egen utbildning och som köptjänst
- I helhet som köptjänst

DEN GENOMSNITTLIGA RESURSEN FÖR TUTORLÄRARE ÄR 3 TIMMAR I VECKAN

I enkäten kartlades också vilka resurser som fanns för tutorlärarverksamheten. Enligt anordnarnas uppskattning har en tutorlärare i genomsnitt handlett 22 lärarkollegor och det har funnits i medeltal 3 timmar per vecka för att sköta dessa uppgifter.

Det finns betydande skillnader anordnarna emellan, eftersom till exempel finansieringen, skolnätets struktur och antalet skolor, elever och lärare inverkar på verksamheten. I de mindre kommunerna på landsbygden, där personalstyrkan i allmänhet är liten, har tutorlärarna också i genomsnitt haft betydligt färre lärare att handleda än till

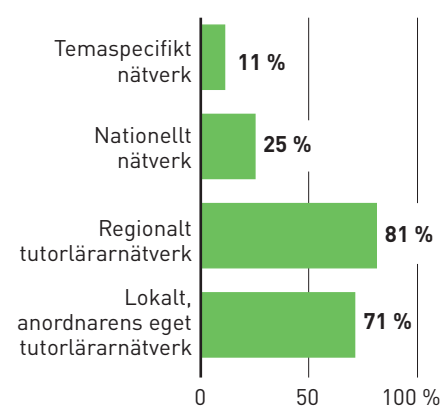
exempel kollegorna i de stora kommunerna i huvudstadsregionen.

Arbetstiden för verksamheten varierade på motsvarande sätt från en timme i veckan till arbete på heltid. På områden där skolnätet är glest, har tiden som går åt till att förflytta sig mellan skolorna varit en utmaning för ambulerande tutorlärare.

Tutorlärarna använder ofta sin arbetstid som är reserverad för verksamheten enligt de övriga lärarnas behov och önskemål. Man kommer överens om tutorhandledningen genom att vara i direkt kontakt med tutorläraren. En del anordnare använder digital tidsbokning och i en del kommuner koordineras tutorlärarens arbete i samarbete med skolans ledning.

Lärarnas behov och det stöd som tutorlärarna erbjuder ser ut att mötas rätt så väl, även om det av projektens slutredovisningar framgår att det finns en oro för att resurserna riktas till lärare som redan har god kompetens medan den mer passiva lärargruppen hamnar utanför.

I VILKA UTVECKLINGS- OCH STÖDNÄTVERK INGÅR UTBILDNINGSANORDNAREN OCH TUTORLÄRARNÄTVERKET? (2019, n=230)

Det stöd som tutorlärarna erbjuder motsvarar lärarnas behov mycket bra.

TUTORLÄRARVERKSAMHETENS STYRKA HAR VARIT ATT STÖDJA I FRÅGOR SOM GÄLLER UNDERVISNINGSTEKNOLOGI OCH LÄROPLANENS INNEHÅLL

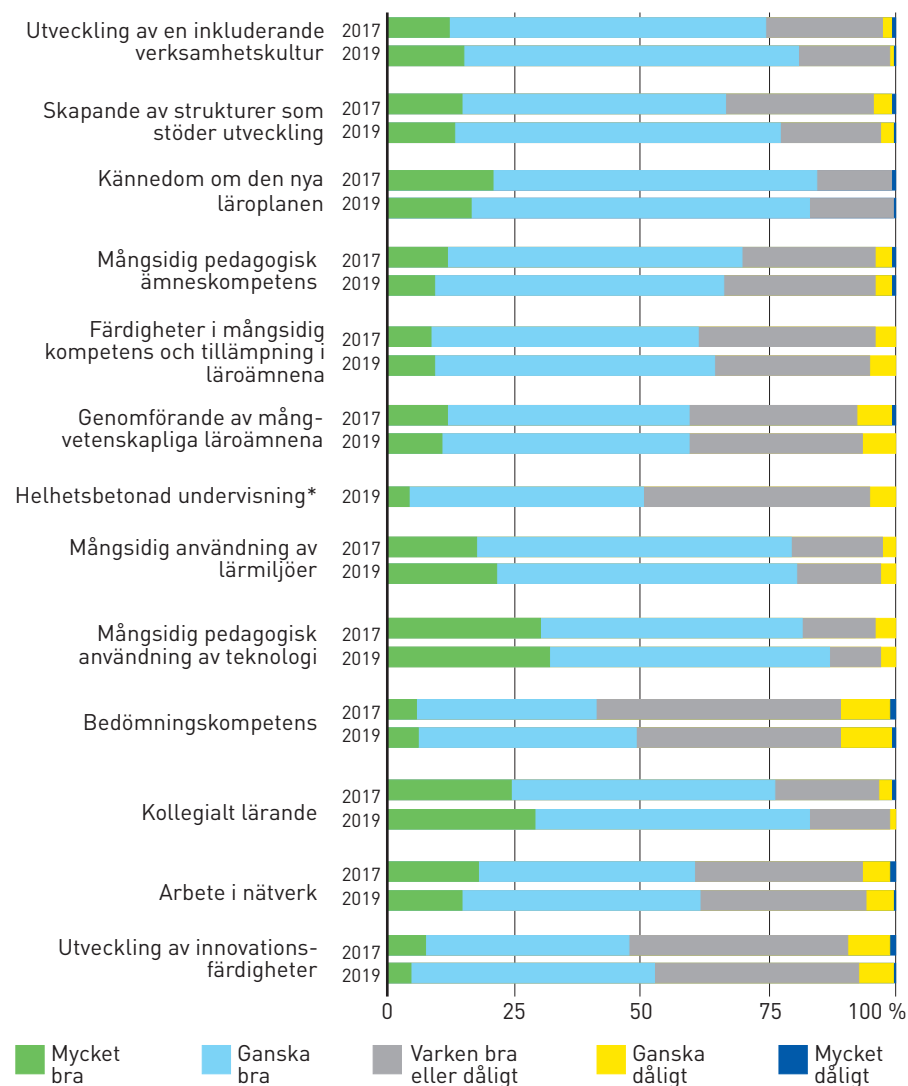
Utbildningsanordnarna uppskattar att de olika delområdena inom tutorlärarverksamheten i huvudsak har förverkligats bra eller ganska bra. Situationen har förbättrats för de flesta i förhållande till år 2017.

Längst har utvecklingen kommit när det gäller mångsidig användning av teknologi, kunskaper om läroplansgrunderna och kamratlärande. Däremot är

helhetsskapande undervisning, bedömningskompetens och innovationsfärdigheter områden som har förverkligats i lägre grad än de övriga delområdena.

Deltagandet i nätverken stöder utvecklingen av att arbeta i dem. Fler än 80 % av anordnarna och deras tutorlärare medverkar i regionala tutorlärarnätverk och fler än 70 % av anordnarna har ett eget lokalt tutorlärarnätverk.

HUR HAR FÖLJANDE OMRÅDEN BLIVIT FÖRVERKLIGADE I ER TUTORLÄRARVERKSAMHET (2017 n=280, 2019 n=230)

*Efterfrågades inte år 2017

TUTORLÄRARVERKSAMHETEN FORTSÄTTER, MEN I MINDRE OMFATTNING

Finansieringen för tutorlärarverksamheten upphör i sin nuvarande form. De sista statsunderstöden delades ut i slutet av 2019 och de kan användas fram till 31.7.2021.

Det har skett en förändring i hur anordnarna förhåller sig till verksamhetens kontinuitet i förhållande till enkätsvaren 2017: en klart större andel av respondenterna uppskattar att verksamheten fortsätter i mindre omfattning än i nuläget och en betydligt mindre andel tror att den fortsätter i större omfattning än i dag. Det är fortsättningsvis få som tror att verksamheten avslutas helt och hållet då statsunderstöden upphör (5 %).

Utbildningsanordnarna anser att statsunderstöden har haft en viktig roll för tutorlärarverksamheten och dess kontinuitet: fler än 90 % anser att statsunderstöden och andra finansieringslösningar spelar en viktig roll.

Under ansökningsomgångarna 2018–2019 har målen för finansieringen bland annat varit att utbildningsanordnar-

75 % av utbildningsanordnarna har vidtagit åtgärder som främjar etableringen av tutorlärarverksamheten.

na etablerar tutorlärarverksamheten som en del av basverksamheten. Av enkäten 2019 framgick att 75 % av anordnarna hade vidtagit åtgärder för det. En del av åtgärderna har att göra med strukturell utveckling, såsom att man reserverar anslag i budgeten och riktar timresurser för verksamheten samt att verksamheten kopplas till läsårsplanering och strategier. Etableringen av tutorlärarverksamheten har också främjats genom nätverksbildning och systematiskt samarbete mellan lärarna, skolorna och anordnarna. Det har också upplevts som viktigt att lärarna förbinder sig till verksamheten till exempel genom att man bildar team, ordnar gemensamma evenemang för personalen, kopplar tutorlärarverksamheten till nya rekryteringar och presenterar verksamheten i skolgemenskapen så att alla blir bekant med den.

”På grund av kommunens ekonomiska situation och behov av inbesparingar är det inte möjligt att fortsätta tutorlärarverksamheten i sin nuvarande form utan statsunderstöd. Undervisningssektorn behöver fokusera på basverksamheten, allt annat behöver lämnas bort. Situationen är densamma i många andra kommuner.”

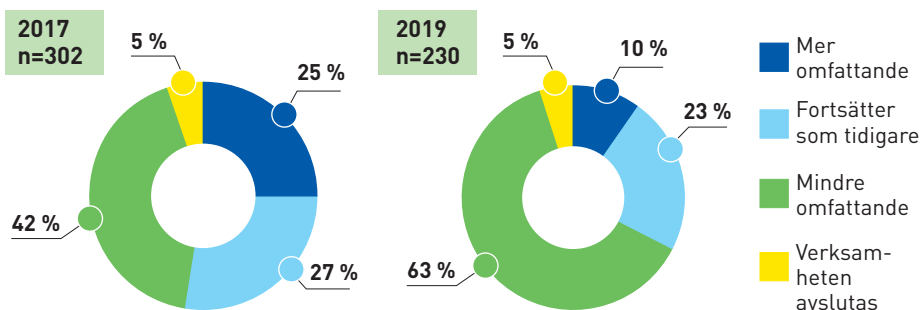
”Jag tror att tutorlärarverksamheten kommer att fortsätta eftersom den tydligt svarar mot ett behov och verksamhetskulturen har fått fotfäste tack vare tidigare projekt. Det är fortfarande oklart hur verksamheten ska finansieras.”

”En liten kommun gagnas av samarbete på landskapsnivå, såväl inom tutorlärarverksamheten som i fråga om fortbildningar. Det skulle inte vara möjligt att ordna verksamheten i lika stor omfattning med egna resurser.”

”Vi vill att tutorlärarverksamheten fortsätter, men det är inte lätt att hitta finansiering som skulle ersätta statsunderstöden. Därför strävar vi efter att skapa en egen småskalig, men ändå effektiv modell för verksamheten.”

”Målet är att tutorlärarverksamheten fortsätter som förut, men fortbildningarna ordnas i mindre omfattning.”

TUTORLÄRARVERKSAMHETENS FORTSÄTTNING EFTER ATT STATSUNDERSTÖDSFINANSIERINGEN AVSLUTATS?

Utbildningsstyrelsen är ett ämbetsverk inom undervisnings- och kulturministeriets område, som svarar för att utveckla utbildning och småbarnspedagogik samt främja internationalisering.